СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 219. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 23-го вересня 1941. No. 219. Jersey City, N. J., Tuesday, September 23, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ НАРАДЖУЄТЬСЯ В СПРАВІ ДОПОМОГИ АЛІЯНТАМ

ВАШИНГТОН. — Вернувши зо своєї резиденції в Гайд Парку, президент Рузвелт скликав конференцію конгресових провідників для наради над приспішенням ухвали нового законопроекту в справі допомоги аліянтам. Ходить тут про суму $5,985,000,000, якої домагається президент. Критична ситуація на московському фронті, а передовсім швидкий наступ німецьких армій на Україні, викликує у Вашингтоні враження, що скінчивши з Советами, німці почнуть натискати на Англію. Тепер іде про те, щоб усунути всякі перешкоди та можливі протягнення, які стоять перед ухвалою того законопроекту.

СЕНАТОР ДЖОРДЖ ПРОТИ ОБМЕЖЕННЯ ФОНДІВ З „ЛІЗ-ЛЕНД" ЗАКОНУ

ВАШИНГТОН. — Сенатор Джордж, відповів сенаторови Кляркови, опозиційному демократови з Айдаго, який пропонував, щоб у новому законопроекті виключити допомогу Росії, що таке ограничення допомоги булоб „фатальною помилкою". Він твердив, що таке рішення булоб суперечне заяві президента Рузвелта, в якій сказано, що Америка буде помагати без виїмку всім державам, що воюють проти гітлеризму.

ПО УКРАЇНІ ПРИЙДЕ ЧЕРГА НА СУЕЗ — КАЖЕ СЕНАТОР ПЕПЕР

ОТТУМВА (Айова). — Сенатор Клод Пепер, відомий інтервенційний демократ з Флориди, заявив, що якщо німці заберуть Україну, то вони почнуть великий наступ на Суез. В тому гігантичному русі, говорив Пепер, йому допоможуть еспанські війська Франка й французькі Вейгана. Якщо німці здобудуть Суез, вони не тільки що перетнуть життєву артерію Британської Імперії, але посягнуть по Азію та Індію. Здобувши територію двічі таку велику як решта світа і маючи сім восьмих населення цілого світа, дві третини рінків і три четвертих всіх сирівців, німці будуть в стані здусити Америку під кожним оглядом, казав Пепер.

ДОМАГАЄТЬСЯ ПОВНОЇ ДОПОМОГИ БРИТАНІЇ

ПРИНСТОН (Н. ДЖ.). — Д-р Гаролд Додс, президент Принстонського Університету, отвираючи академічний рік, закликав американських горожан, щоб вони занехали всякі спроби пасивного опору, а віддали всі зусилля на допомогу Англії. Він твердив, що від дво останніх літ американці бавляться в дискусії та балакають, а тимчасом вороги демократії підбивають щораз більше нових країв. Якщо Европа стане тоталітарною, її наслідуватимуть інші континенти, в тому числі й Америка, твердив д-р Додс.

АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДІЙСЬКА ЛЕТУНСЬКА БАЗА НА ДАЛЕКІЙ ПІВНОЧІ

ОТТАВА (Канада). — К. О. Джансон, шеф канадійського летунства, заявив, що американський і канадійський уряд спільними силами будують летунську базу на далекій півночі, для оборони проти евентуального нападу з Тихого океану.

СЕНАТОР БРІДЖЕС ПЕРЕДБАЧАЄ НІМЕЦЬКИЙ НАПАД НА АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ

САН ФРАНЦІСКО (Каліф.). — Сенатор С. Бріджес, републиканець з Ню Гемшир і член Сенатського Комітету Військових Справ, заявив, що Німеччина, по успішному закінченні військової кампанії з Росією, почне безпощадні атаки проти німецької фльоти на Атлантику. Він рівнож заповів, що Конгрес уневажнить Невтральностевий Закон. Цей закон, казав сенатор, був ухвалений на підставі фальшивих заложень, а саме, що мир залежить від якогось шанованого людьми закону. В часах великої кризи, в якій знаходиться Америка, американський уряд не повинен вязати себе жадними законами, коли мається до діла з таким чоловіком як Гітлер, говорив Бріджес.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ІМПОРТ ЗАГРОЖЕНИЙ — КАЖЕ ГАРВАРДСЬКИЙ ПРОФЕСОР

ВАШИНГТОН. — Д-р В. Е. Еліот, б. голова департаменту політичних наук в Гарвардському університеті, а тепер один з дорадників ОПМ, заявив, що якщо американська фльота не пильнуватиме водних шляхів на Атлантику й Тихому океані, то німецькі й японські субмарини будуть нищити американські торговельні кораблі. Еліот говорив на дискусійному форумі, в якому брали участь також інші визначні американці, між ними Дж. Кромвел, б. американський посол до Канади, як теж відомий републиканський ізоляціоніст, Гамилтон Фиш. Цей останній критикував президента Рузвелта за те, що він ігнорує Конгрес, а сам на власну руку ангажує Америку в „стріляючу війну".

„АМЕРИКА ПЕРША" ДАЛІ ПІДДЕРЖУЄ ЛИНДБЕРҐА

ШИКАҐО (Ілл.). — Головна екзекутива комітету „Америка перша", після нарад в справі відомої проти-жидівської промови Ч. А. Линдберґа в Де Мойн, Айова, випустила комунікат, в якому подає до відома, що вона далі організує для Линдберґа публичні виступи. Дальшу промову виголосить Линдберґ в Форт Вейн, Індіяна, в дні 3. жовтня. Екзекутива заповіла, що з кінцем біжучого тижня вона видасть спеціяльний комунікат в справі промови Линдберґа в Де Мойн.

НІМЦІ ВСТУПИЛИ ДО КИЄВА, ТАКОЖ ВІДТЯЛИ КРИМ

По завзятих битвах німці вступили до столиці України, Киева. Перед вступленням вони зводили тяжкі битви з советськими військами, які в деяких випадках обороняли місто навіть внутрі, на його вулицях. Проте Київ не зазнав великого знищення. Німецькі джерела подають, що залога Киева, вистрілявши своїх старшин, сама піддалася німцям. В той спосіб німці мали взяти в полон 150,000 советського війська. Також взяли в полон 151 повзів, 600 гармат і іншого военного матеріялу. Далі німецькі звідомлення подають, що їх війська дістались до Азовського моря, відтинаючи в той спосіб цілковито Крим. На північним фронті німці здобули остров Есель, недалеко Естонії, на якім советська команда побудувала була свої сильні летунські бази. В околицях Криму німці мали окружити велику частину советської армії, під командою Бульонного.

СОВЕТИ ПРИЗНАЮТЬ ВТРАТУ КИЄВА

Советські звідомлення признають, що їх війська опустили Київ. Одначе додають, що сталось це після того, як советські війська завдали німцям великі втрати. Вони також говорять, що на центральнім фронті, коло Смоленська, советські війська далі ведуть офензиву і посуваються вперед.

З советських джерел, через Берно, доносять, що армія Бульонного зазнала тяжких втрат. Советська найвища команда задумує усунути маршала Бульонного з команди південним фронтом, а на його місце поставити генерала Конева, який переводив офензиву на центральним фронті.

БРИТІЙСЬКА ЛЕТУНСЬКА ОФЕНЗИВА

Щоб відвернути частину німецьких літаків з советського фронту англійці скріпили свою повітряну офензиву проти німців на заході. В масовій скількости вони бомбардували німецькі міста — Берлін і Франкфурт, а також німецькі бази в Остенді й Франції.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ ПРО МОСКОВСЬКІ ЗВІРСТВА В ЛЕНІНГРАДІ

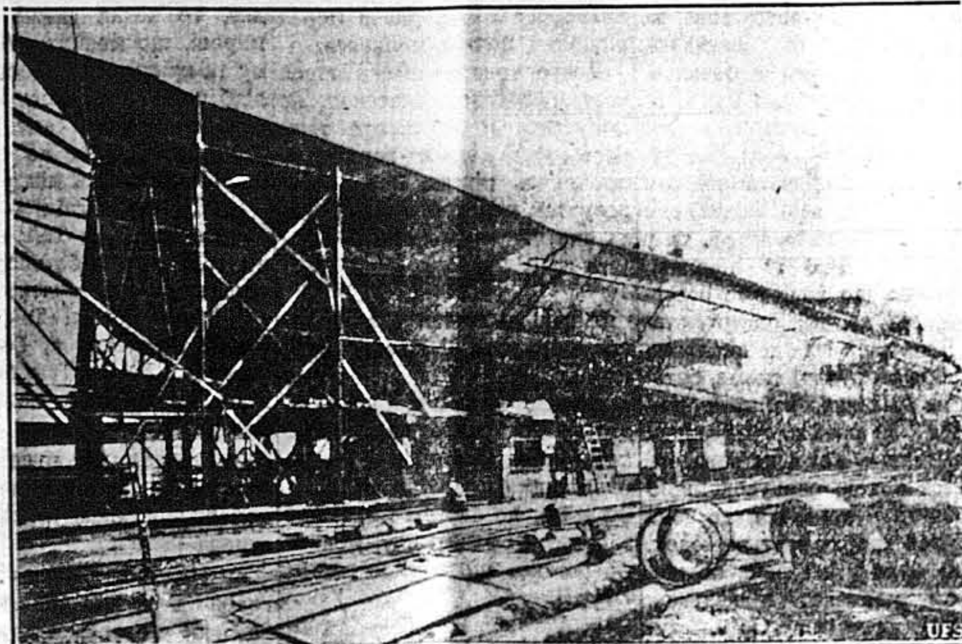
Доналд Дей, американський журналіст і кореспондент, пише з ленінградського фронту (він є з фінською армією), що в Ленінграді діються некольні речі. Під безпощадним бомбардуванням німецьких літаків і артилерії мешканці гинуть цілими тисячами. До того, жорстока московська НКВД, навіть в обличчі німецького наступу, не зміняє своєї кривавої тактики супроти цивільного населення. Московські вязні, взяті в полон фінською армією, оповідають, що Ленінград завалений трупами, яких ніхто не ховає ані не спрятує. Між вбитими є багато жінок і дітей. Що більше, большевицькі відділи добивають власноручно ранених, щоб „вкоротити" їм терпіння. Гурми голодних мужчин і жінок бушують по домах та шукають за поживою. Їх виловлює НКВД та цілими гроками перевозить на місце „суду", де звичайно їх поголовно розстрілюється.

НОВІ ВІСТКИ ПРО ПОЛОЖЕННЯ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

Нюйорська польська ґазета „Нови Свят" з дня 22. вересня ц. р. подає за „Краківськими Вістями" нові вістки про положення на Західній Україні. І так львівський залізничий двірець майже не знищений, з виїмком вікон у великій почекальні. Трамваї вже курсують, за білети платиться 10 сотиків. Місто має буте дуже занечищене, має провінціональний вигляд та втратило свій давній характер. Костел св. Миколая ушкоджений артилерійським вогнем. Написи вулиць чисто по німецьки і по німецьки, передане українськими буквами. Відчинено багато ресторанів, ціна за обід виносить 13 рублів або 2.50 золотих. Брак обрусів, столова посуда брудна й знищена.

В Стрию, де ще 1. вересня ц. р. були словацькі війська, функціонує українська поліція під проводом проф. Николина. В Стрию одиноко остали численні жиди, що займаються свобідно торговлею. В Стрию виходить тижневик „Стрийські Вісти" під редакцією Примака. Українські організації почали наново свою діяльність. Одиноке кіно в Стрию висвітлює німецькі фільми з українськими написами. Відчинені ресторани й цукорні.

В кореспонденції зо Львова німецька ґазета „Міттаґ" пише, що німецькі власти стоять на становищі, що ударежавлене Советами майно переходить на власність німецької держави. В деяких випадках німецькі власти роблять виїмки, як ось звертають забрані менші ґрунтові посілости, як рівнож добра греко- і римо-католицької церкви. Частина дідичів буде допущена на свої маєтки в характері завідувачів, а не властителів. В жовтні буде вицофаний в Сх. Галичині московський рубель, а введений золотий.

ВИЗОВ ПІДВОДНИМ ЧОВНАМ. — У корабельних доках американської военної фльоти в Оренджу, в стейті Тексас, будується цілу фльотилю таких нових кораблів для воження вантажу через Атлантик. Мається ними поборювати топлення кораблів німецькими підводними човнами.

Представлений на світлині корабель називається „Сі Отер", себто „морська видра". Має він усего 1,900 тон містоти, 270 стіп довгости й буде занурятися у воду лише 10 стіп, через що його буде важко поцілити торпедою. Буде мати водні шруби по середині, а не на кінці, як мають звичайні кораблі.

ЗАГРОЗА ВІЙНИ МІЖ БОЛГАРІЄЮ І ТУРЕЧЧИНОЮ

АНКАРА. — В турецьких колах з острахом слідкують за рухами Болгарії. Загально думають, що концентрація болгарських військ на границі Туреччини потягне за собою війну між тими двома краями. Від якогось часу Болгарія домагалась від Туччини дозволу на переправу военних кораблів через Дарданелі. Туреччина відмовила на тій основі, що ті кораблі не належать до Болгарії. Вслід за тим Болгарія почала скупчувати на границі свої війська. В турецьких колах говорять, що Болгарию до війни пхають німці. Вони обіцяли болгарському королеви Борисови ріжні концесії, між тим команду над Чорним морем, а також протекторат над Кримом. Колиб турки пробували ставити опір і пішли проти німців війною, то тоді болгари дісталиб спільний з німцями протекторат над Кавказом. В Туреччині такі певні вибуху нової війни на Балканах, що кажуть, що лише чудо відверне цю війну.

ПОСПІШАЮТЬ З ПОМІЧЮ СОВЕТАМ.

ЛОНДОН. — Англійська й американська місії, перед виїздом до Советів заявили, що між ними існує повне порозуміння відносно безпроволочної помочи Советам. Вони мають на увазі не так довго закроєну політику супроти Советів, як мілітарну поміч. В дипломатичних колах розійшлася була чутка, що ті місії їдуть до Советів тому, щоб наклонити за всяку ціну Сталіна до продовження війни. Бо Сталін, домагаючись такої помочи якої Англія разом з Америкою не всилі дати, водночас грозив замиренням з Гітлером. Щобільше, деякі достовірні джерела говорять, що гітлерівські представники вже підходять до Сталіна з пропозицією замирення. Англійська й американська місії малиб цьому запобігти за ціну безпроволочної і великої помочи Советам.

„ТАЙМС" ПРО ПОЛОЖЕННЯ СОВЕТІВ.

ЛОНДОН. Лондонський часопис „Таймс" в редакційній статті говорить, що положення Советів грізне. Коли вони втратять східну частину України з Донецьким Кряжем, то вони не будуть всилі засобляти потрібними военними матеріялами своєї армії. А тому завданням Англії й Америки дати їм якнайскоршу поміч, щоб вони могли ту частину України вдержати.

СОВЕТСЬКИЙ АМБАСАДОР ДО АНГЛІЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

ЛОНДОН. — Советський амбасадор Майський виголосив через радіо до англійських робітників промову, в якій закликав їх, щоб поспішно виробляли зброю, яка має йти до Советів. Англійський уряд порішив віддати Советам витвір з цілого тижня. Майський говорив, що советська армія творить разом з британською один нероздільний фронт. Тому той фронт треба всіма силами піддержати.

СОВЕТИ СКРІПЛЮЮТЬ ОДЕСУ.

БЕРЛІН. — Як подають німецькі джерела советські власти почали через море насилати до Одеси великі запаси амуніції, харчів та інших военних матеріялів. З цього виходилоб, що вони готуються до довгої оборони міста. Одесу облягають румунські війська, які день і ніч пакують в Одесу велику скількість гарматних ладунків. Обі сторони зазнають великих втрат.

ДЕРЖАВИ "ОСІ" ГОТУЮТЬСЯ ДО ЗИМИ.

РИМ. — Фашистівські ґазети пишуть, що військова команда держав „осі" підучує своїх летунів зноситись і спадати на підложених під літак санках. Бо на советських територіях в зимі падають глибокі сніги, які постійно покриватимуть землю, зокрема летунські майдани. Водночас німці спроваджують на советський фронт велику скількість моторових плугів до відгортування снігів.

КОНФЕРЕНЦІЯ З ПОЛЬСЬКИМИ РЕДАКТОРАМИ.

КРАКІВ. — Німецький губернатор Польщі, Франк, скликав до себе на конференцію всіх польських редакторів і мав з ними довшу нараду над ріжними біжучими справами. Після конференції Франк видав бюлетень, в якім говорить, що польські редактори починають розуміти вагу тісної співпраці між німецькою владою і польським народом.

ТО ЩО ІНШЕ.

СИДНЕЙ (Австралія). — Австралійська партія праці, яка має в парляменті більшість і яка є нині при владі, хоч признає заслуги червоної армії в її боротьбі з німцями, а навіть наклікає Британію до помочи советській армії, водночас заборонила своїм провідним членам належати до тих місцевих організацій, які відносяться симпатично до Советів.

СИРІЙСЬКІ ПАТРІОТИ ТВОРЯТЬ УРЯД.

ДАМАСК. — Внаслідок проголошення незалежної сирійської держави сирійські провідники, які віддавна боролись за самостійність Сирії, приступили за порозумінням британсько-французьких властей до творення сирійського уряду. Створення міністеріяльного кабінету доручено премієрови Гасанови Деєви Какиному. В склад кабінету увійдуть чільні сирійські націоналістичні провідники.

ДАРУНОК ПАПІ РИМСЬКЬМУ.

РИМ. — Представник президента Рузвелта до Ватикану, Майрон Тейлор, подарував Папі Римському свою чудову віллю в Фльоренції. Та вілля буде обернена для вжитку законниць, що свої осідки мають в Злучених Державах Америки.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить пслати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Нарікання Не Поможуть

(1) Нам доносять, що є нарікання на „понеділкове" число нашого часопису. Виходилоб, що є невдоволення з того, що „в тому числі нема що читати". Ще тут, як нам здається, головно про українську частину, в якій тепер містимо матерял на „жіночі теми". Одні є невдоволені з нового вигляду часопису і змісту та бажалиб бачити „давне понеділкове число", а інші домагаються побільшення і т. п. Не знаємо, чи ті нарікання відповідають почуванням більшого числа наших читачів і передплатників. Але знаємо, що вони є, бо передані нам офіційною дорогою. Тому і забираємо в цій справі голос.

Як знаємо, то перед конвенцією У. Н. Союзу помістили ми в „Свободі" цілий ряд статей, якими виказували прямо катастрофальне положення чужинецької преси в Америці, а зокрема важке положення нашого часопису. Ми виразно зазначували, що є не можливо видавати часопис за ту ціну, яку платять за „Свободу" члени У. Н. Союзу, бо та оплата походить ще з перед кількох десятків літ і не відповідає теперішнім коштам видавництва, які мусіли зрости через соціяльне обезпечення, законне зменшення робітничих годин праці, подорожіння матеріялів і т. п., включно до тих вже цілком особливих обставин, що спричинені теперішньою світовою війною.

Характеристичне для нашої суспільности в Америці, як теж, очевидно, й для „невдоволених", є те, що ніхто не висказав свого невдоволення з такого стану і не піддавав, що треба взятись за ратування своєї преси. Воно виглядає, що існування українського щоденника в Америці, чи української ґазети взагалі, не є вже саме собою дуже важною громадською справою. Виглядає, що цею справою, яка у всіх народів належить до найважніших, має у нас займатись купка людей! Так, якби це була „приватна справа" Спілки, чи одиниць, та якби це тільки вони мали мучитись розвязкою цеї проблеми! Так, якби то каса У. Н. Союзу мала це все полагодити, а члени не мали тим журитись, а тільки ставити нові вимоги без поношення нових тягарів, ні, того, що належалоб за ґазету заплатити.

Нове „понеділкове число" „Свободи" є виплившом ось таких обставин. Є воно видаване хвилево в такім виді з конечности, а не з бажання і волі Видавничої Спілки, чи У. Н. Союзу, якого наш часопис є офіційним органом. Як ми писали перед конвенцією, не можливо видавати в Америці часопису українською мовою за ціну втроє нижчу в долярах від ціни, яку оплачували до цеї війни українські селяни в Західній Україні за таку саму українську ґазету. Тому ми заповідали, що треба принаймні зліквідувати т. зв. „понеділкове число" і його цілком не видавати, якщо видавання „Свободи" має бути вратоване, очевидно, коли до цього буде долучена ще й інша допомога. Те, що ухвалила конвенція У. Н. Союзу, справу „Свободи" трохи поліпшило, але її не виратувало. І це є те, що повинно днесь нас всіх журити.

Кому Вийде на Шкоду „Осмалення" України?

(Для „Свободи").

Ще від самого початку російсько - німецької війни поширився по світу загально погляд, що „осмалювання" землі перед наступаючими німцями — це „геніяльний" російський помисл на знищення німців. Чомуж „осмалюванню" землі большевиками надають стільки багато значіння? Головно тому, що, мовляв „осмалювання" підчас походу Наполеона в 1812. р. і спалення Москви помогли знищити півміліонову армію Наполеона й тим врятувати Европу від підбиття Францією. Мовляв, коли „осмалювання" Росії 1812. р. російськими військами знищило сили геніяльного корсиканця, то й теперішнє „осмалювання", головно України і Білорусі, а далі й Московщини, поможе знищити націсвську Німеччину.

Байдуже світови, що там, де „осмалюють" землю, чейже живуть міліони цивільного населення. Байдуже те, що міліони українців і білорусів, а далі й самих москалів, остануться через „осмалювання" землі без даху над головою під зиму, без хліба, та навіть без знарядів до управи землі... Ну, що там кого те обходить, що можливо 1942. р. буде на Україні кілька міліонів менше українців! Аджеж і 1933 р. вимерло там кілька міліонів людей з голоду, і з того, мовляв, світови шкоди не було...

То правда, що з „осмаленої землі" німці тепер не зможуть брати поживи. Алеж чи нацистам уже тепер ходило про те, щоб захопити сьогорічний збір збіжжя? То правда, що й сьогорічний збір збіжжя на Україні був би їм дуже придався. Але це не їх головна тепер журба, коли так не сталось. Якщо нацисти не застали збіжжя, тільки попалені села та обезлюднені простори, то тим, мабуть, вони дуже не журяться, бож всіх таки застали там все те, що Гітлер їм обіцяв у своїй книжці „Майн Кампф" і урожайну землю, величезні поклади залізної руди, манґану та вугілля і величезну ріку, Дніпро, яку можна запрягти до виробу електрики. А за те, що большевики й почасти обезлюднили Україну, нацисти можуть бути їм навіть і дуже вдячними. Адже коли лишаться величезні обезлюднені простори урожайного українського чорнозему, то буде вже тим самим готова для німців обітована земля для кольонізації! Отже так тепер складаються обставини, що начеб таки самий Сталін своїм наказом „осмалювання" землю приготовляв Україну під німецьку кольонізацію... Бож, остаточно кому „осмалення" України зашкодить? Як тільки трохи над тим застановитись, то стане ясним, що „осмалювання" України найбільше пошкодить таки самому українському народови. „Осмалення" та сильне обезлюднення України може так ослабити українців, що вони будуть змушені сидіти безсильно, із заломаними руками, та глядіти, як їх рідну землю чужинці кольонізують та забирають у своє посідання. А світ це може так болюче опісля відчути, як відчув за минулих 23 роки розпад австро - угорської монархії, що довгі віки помагала зберігати політичну рівновагу в Европі та, як це дивно не виглядалоб, стояла на дорозі до розросту німецької держави. „Осмалена" й обезлюднена Україна не тільки стане пригожим кольонізаційним тереном для німців, але й стане німцям широко відчиненою брамою до Кавказу та Індії.

Колиб хто був вказував аліянтським вождям підчас минулої світової війни, що повинно їм ходити тільки про знищення мілітарної сили Німеччини, а не про знищення Австро-Угорщини, то вони булиб вважали таку людину ворогом аліянтів. Але вже кілька літ по цій війні самі аліянтські політики признавали, що знищенням Австро-Угорщини знищено ту силу, яка могла бути придатися по війні для здержування Німеччини від надто скорого розросту.

Згадуємо за те, бо так є, що небезпечно тепер звертати увагу навіть на таке, що „осмалювання" України большевиками може остаточно стати страшною катастрофою для українського народу і лишити обезлюднену країну для німецької кольонізації. А це ознакачалоб, що демократії світу можуть тепер втратити 40-міліонового природного союзника, себто той український нарід, що вже з давен давна був до демократичного ладу привик і тільки демократичного ладу бажав. Ось тому не може ніякий демократ радіти із „осмалювання" України! Усі демократи світу, як і демократичні потуги, повинні памятати, що ліпше мати на Україні, у всякому випадку, понад 40 міліонів живих українців, що вже з традиції демократи, як міліони німецьких кольоністів, поселених на „осмалених" та обезлюднених полях урожайного чорнозему України: А розум наказує рахуватись і з найгіршими наслідками...

О. Івах,
Винніпеґ, (Канада).

З ЧУЖИХ КЛОПОТІВ

Чужинці „не розуміють" поляків...

Польська преса нарікає, що англійська публична опінія, не зважаючи на прихильне наставлення британійського уряду до Польщі, не виказує належного „зрозуміння" для польських потреб та державних інтересів. Виходилоб, що поважні британійські кола, що мають поважні впливи на формування офіційної політики, виступають проти віднови польських границь з 1939. р. Проти того виступають, між іншим, соціялістичні кола, які пригадують полякам їхні промахи відносно українців і литовців. І буває, що хоч як тепер вихвалюють Польщу, все ще трапляються голоси, які полякам не до вподоби. І так нюйорський „Нови Свят" з 18. вересня 1941 р. наводить уривок з книжки п. з. „Our Testing Time", яку написав I. H. Curle. Написано там про поляків між іншим таке:

„Поляки є народом непостійним. На мою думку, вони є клясичним приміром несталости, бо ніколи не держаться разом і ніколи не будуть держатись; завжди десь бракує якоїсь шрубки. Їх селянство, як це буває з людьми, що замешкують гори, є добрим матеріялом; але чим вище воно пнеться в гору, то замісць ставати солідніщим, стає блискучим. Хоч Польща має елеґантну еліту, що вбирається на чорно і говорить знаменито по французьки, вона й нині є тою самою країною розчарувань, якою була в минулому".

Польська ґазета є невдоволена з таких „компліментів" чужинця. Пише, що ці висновки є „погані й кривдячі". Алеж як можуть писати краще про поляків чужинці, коли самі поляки краще не говорять про себе. І тут наводить редактор слова визначного польського маляря Артура Ґротґера, який будучи в Парижі, писав про поляків до своєї нареченої ось так:

„Хай ґризуться, коли це їм до вподоби. Сидячи тут в Парижі, здається, що нема на світі більш фальшивого, більш інтриґантського, більш злідливого та більш впертого щодо своїх пристрастей народу як поляки; що більш: такими називають себе таки самі поляки"...

І „Нови Свят" радить вилічитися полякам з тої недуги. А як? А ось позбутися сварливости, набути дисципліни й витривалости. А воля й праця вилічить до решти цю духову недугу, в яку попав польський нарід...

Вправді, на нашу думку, тяжко сподіватися тут якихсь надприродних чудес, та ніколи не є пізно на поправу.

Большевики ламають заповіти Леніна.

Німецько - большевицька війна приносить великі зміни у внутрішньому життю цілої большевицької системи. Досі „сильні" та „непохитні" большевицькі доктрини зачинають тріскати. Що правда, то Сталін уже від літ давав згоду на деякі „буржуазні забобони", одначе в цілому, совєтське життя було таки далі „ленінським". А Ленін, як знаємо, проголосив боротьбу з релігією. Він кинув клич, що „релігія це опіюм народу". Відтоді большевики нищили церкву, висміювали церковні обряди, перемінювали монастирі та церкви на музеї та кінові салі, а священиків, в тому числі й єпископів, масово вивозили на Соловки.

А ось тепер знаказу большевицького уряду, припинено в Мосаві видавання „Безбожника", органу комуністичної ліґи безбожників, яка існувала від початків большевицького режіму та вела безпощадну протирелігійну кампанію серед усіх народів Совєтського Союзу. Що більше, з московського радія чується заклики до „побожних людей", щоб ішли боронити „совєтську радіну" перед німецькими варварами, які несуть „загибіль церкві"...

Щож тепер робитиме Ярославський, відомий провідник большевицького безбожництва? Може висвітлиться, чи що? Очевидно, що така нагла зміна у відношенню до релігії означає, що большевикам таки не вдалося вбити релігійного духа серед народу. Тому вони тепер пробують грати на тих релігійних почуваннях, які вони досі нищили. А крім цього большевикам залежить на тому, щоб Англія й Америка змінили свій погляд на „диких азіятів".

Присутність англійських летунів в СССР, це також свого роду зломання „заповіту" Леніна, який запевняв, а це повторяли большевики раз-у-раз що як довго існуватиме Совєтський Союз, доти ніяка чужинецька узброєна армія не покладе ноги на совєтську територію. А англійська армія аж до 22. червня ц. р. була в очах большевиків нічим іншим, а тільки „армією англійських імперіялістів і інтервентів"...

Та бачимо, що в большевиків біда діє тепер куди сильніше від теорії й заповітів навіть самого Леніна...

„Красная Звезда" і поляки.

Орган совєтської армії „Красная звезда" обговорює питання узброєння і виеквіпування тих поляків у Совєтах, що вступають до польської армії, яка твориться. Водночас звертає особлившу увагу на конечну потребу особливої опіки над поляками. Ідучі на відпустку польські вояки, кажe совєтський часопис, повинні чутися в Совєтах як вдома... Тому треба журитися про добробут їхніх родин. При тій нагоді згаданий часопис вихвалює ще відвагу і геройство польських жінок, їхню мосвіту.

Далі „Красная Звезда" заявляється за створенням польських шкіл в Совєтськім Союзі, в котрих польські діти могли би зазнайомитись зо знаменитою польською історією (яку досі називали пансько-буржуазною!) і світлою традицією, а також культурою Польщі. Навчання, російської мови, пише згаданий часопис, а також всяких інших мов у тих школах не повинно бути примусове. Що більше, пишеться далі, що совєтської системи не повинно застосовуватися в польських школах, бо вона невідповідає психиці і натурі поляків. Польських дітей, твердить „Красная Звезда", повинно вишколюватися згідно з корінно польськими методами...

Ось який підступ, гідний большевиків! Отже „Красная Звезда" радить тепер не робити з поляками цього всього, що большевики робили в Великій і Західній Україні, де українську історію казали вчити допеьа від жовтневої революції, де заводили обовязкове навчання московської мови і літератури, де казали вихвалювати катів України і де за спротив їхнім забаганкам вимордували міліони невинних українських жертв.

Зрештою поживемо, то й побачимо, що і з поляками поступлять большевики не інакше. А вже певно, що не в такий демократично-толерантний спосіб, як це дороджує „Красная Звезда", щоб тим баламутити поляків і Англію та Америку. Те, як поступила червона Москва з українцями, литовцями, естонцями і латвійцями є для всіх відстрашаючим прикладом. Як знаємо, вони обіцяли не впроваджувати совєтських „практик", але як загарбали ці краї, то зараз позамикали до тюрм, або повивозили чи вимордували справжніх патріотів, а совєтську систему впровадили відразу силою.

МОГАМЕД РЕЗА ПАЛЕВІ,
новий шах Персії, що заняв престіл по абдикації його батька під напором аліянтів.

Д. ІВ. ГРУШКА.

ДВІЧІ ОХРЕЩЕНА

Повість з часів кріпацтва.

(14)

— Чогож ти, сину, мовчиш? Чи може я тобі у чім на перешкоді став? Може ти надумав посміятись із сироти?.. Як що того, то знай, що перше ніж я допущу до того, повішу тебе своїми руками! Чуєш?! Ну, чого мовчиш? Признавайся! Знаєш, що я жартувати не охочий! — І брови його насупились, а очі заблищали як у хижого звіря.

— Ні, тату, — одповів Іван тихо, — як думав я посміятись із неї, то нехай з мене Господь посміється! А ми порадились, щоб я ві всім вам признався, і я хотів прийшовши до дому признатись вам і матери і прохати благословення.

— За благословенням діло не стане, і як ваша згода, то Боже благослови. Тільки ти постривай трохи, нічого не кажи матери. Я завтра перше сам перебалакаю з Олексієм. А тепер помолись Богу, та лягай спати. А як що схочеш побачитись з Горпиною, то на те буде день. — І не діждавши одповіді, храпнув дверима і пішов у хату, а Іван оставшись за дверима стояв, мов дожидаючи ще якого батькового приказу.

Увійшовши в хату Очеретько скинув із себе керею і мовчки опустився на вколішки перед образом пречистої Богородиці, перед яким це жеврілa лямпа дочка і припавши своїм гарячим чолом до землі почав щиро молитись.

Простоявши з добру годину Іван похнюпившись пішов у пасіку, де наткнувшись на каплички святих Ізосима і Савватія упав перед ними навколішки. Важко було у його на душі, і він так простояв до самісінького світа, доки зморившись упав на сиру землю.

Не спалось і сердешній Горпині. Чого не чого вона не передумала!... Їй здавалось, що Іван змовився з батьком, щоб її ославити, що буцім то про те вже всі хутори знають. Їй здавалось, що вона вже чула, як цікаві дівчата нишком сміялись над нею показуючи пальцями і вона тряслась як у лихорадці. Далі їй прийшло на розум що вона вже ославлена; від неї всі одвертаються, і коханий Іван не дивиться, дітвора по вулиці тюкає, батько не балакає; наймити сміються і їй прийшло на розум повіситися. Хоч і як вона боролась з тою спокусою, щоб випхнути її з голови, де вона мов той хробак вертіла мозок, та не було у неї сили, бо над вухом мов хто віддзвонював: „Чогож ти лежиш? Об чім думаєш?... Хіба краще тобі буде задором сором терпіти? Візьми бривок тай уже!... Нехай тоді що хотять балакають". Далі, їй показалось, що вона вже мертва, і її Іван, її сизий орел, стояв біля неї і рвав на собі волосся, кликав її, будив, доки не побачив на шиї синьої смуги. Він кинувся, ухопив ніж і угородив собі у серце. Вона з жаху схопилась із ліжка, упала перед іконою і почала молитись.

Довго вона молилась перед святим образом благаючи не допустити її до такого тяжкого гріха, доки на горищі не прокричав півень. Вона стрепенулась, перехрестилась і лягла спати.

VIII. Сватання.

У неділю вранці біля волости зібралось чимало всякого народу, що стояв купочками радючись про свої діла. Одалі всіх стояло чоловіка з пять сивих уже дідів з довгими ціпками.

— Так це за тим і громаду збили, — запитав у Репяха Очеретько, що тут же стояв у гурті.

— А тож за чим! — одповів Репях. — Я ще вчора балакав з засідателем, так він сказав, що Китайгородський батюшка подав жалобу і просить забити явленну криницю[1] через те, що зовсім затопило його ліс.

— А де його ліс? — гримнув Очеретько. — Де він у нього взявся? То ліс такий його, як і мій. Він відданий миром на церкву, а що він ним завладав, то нехай скаже спасибі мирові, що мовчить. А як йому та криниця шкодить, то ми відберемо ліс собі, а йому одведемо такий саме шматок у кучугурах! Як по вашому, старі? — спитав він у інших.

— Та так і слід! — одповідали інші. — Та як таки не гріх хоч і батюшці, знапащати місце явлене самим Господом Богом! Так як же можна нехтувати ту Господню благодать?!) — Так балакали діди дожидаючи волостного голови.

Незабаром на рундуці показався й сам голова. Народ побачивши пана голову поскидав шапки.

— Ну, що, діди, — гукнув голова до купки дідів. — Годі вам там самим балакати, йдіть до гурту!

Старі підійшли до рундука, а Очеретько і Репях знаючи, що не проходило тієї громади, щоб голова не радився з ними, почали сходити на рундук, де стояв сам голова.

— Ну, що, старі, — обізвався голова до Очеретька, — чи живенькі, здоровенькі?

— Та за здоровля хвалить Господа милосердного. А тут у мене з сусідом виходить не добре діло. Мабуть прийдеться позиватись.

— А з яким сусідом? — спитав голова.

— Та вже не з яким, з Репахом! Ось ідіть лишень сюди! — І Очеретько відкликавши голову у бік почав йому щось нишком розказувати.

— Щож, діду, — одповів голова вислухавши Очеретька, — скажіть окружному, то сьогодня можна буде учинити обиск.

Репях не знавши за собою ніякої шкоди стояв ні живий ні мертвий.

— Щож це мені за напасть? — промовив він тихо. — Об чім ти, сусідо, призносиш жалобу? Щож я ні сном ні духом нічого не знаю.

— А он іде пан, то він тобі розкаже. — І Очеретько указав у той край, звідки показався окружний. (Далі б.)

[1] Та криниця, як старі люди розказують, була забита одним із священиків 1838 р., а 1860 знов відкрита козаком Олексієм Недількою.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОБІЛЬШЕ ТАКИХ СТАТЕЙ В „СВОБОДІ".

Дня 9. вересня була поміщена стаття в „Свободі", п. з. „Розгром Гітлера і вигра Сталіна". Я, як сталий читач „Свободи" і один з тих, що завсігди піддержували український націоналістичний рух, хочу сказати, що та стаття належить до дуже важних. Я думаю, що лише такими статтями український нарід може оборонятися перед ріжними донощиками з комуністичного загумінку.

Як Совети загарбали Західну Україну на спілку з їх колеґою Гітлером, то комуністи в своїх „українських" Вістях аж захлипувалися з радости. „Рай принесли комуністи нашому народови", так вони твердили. „Визволення дали українському народові", вигукували на всі голоси. „Почекайте як листи пічнуть приходити, то кождий побачить, який там рай і національне визволення". Бодай не споминати тих листів. То правда, що листи приходили, та були підфарбовані самими комуністами тут, чи там. І такі листи вони містили в своїй шматі. Але кілько то листів вони відкинули, бо не до смаку були московським прихвостням. Кілько людей по Америці розчарувалися, бо післали або занесли до них листи, а вони їх не містили й не звертали більше.

Я був зацікавлений більше ковертами як деякими листами. Чому — дехто поспитає? Тому, що на ковертах були урядові печатки московських „визволителів". Ось вам приклад: Поляки називали старе українське історичне місто Львув, німці і австріяки назвали його Лемберґ, а прийшли московські посіпаки, за словами комуністичних Вістей ніби „визволителі", тай охрестили старе українське місто на Львов. А кожний українець і українка знає, що те славне місто називається Львів і не інакше.

З Києва, з гордощів 45-міліонового українського народу, зробили Кійов. Харків, Харков, Чернівці, Черновци, Проскурів, Проскуров, Чернигів, Чернигов, Винниця, Винніца, Одеса, Одесса, Золочів, Золочов, Бібрка, Бобрка, Надвірна, Надворна, Самбір, Самбор. Маю зо дві сотки ковертів, котрі найкраще можуть посвідчити про большевицьке „національне визволення" українців від поляків чи тепер від Гітлера. Поляки з захватом перехрещували українські міста і села, нищили культуру і все, що мало вигляд український, але зі ще більшою силою і захватом московські сатрапи з їх Сталіном, розпочали огидне винищування всего, що українське.

Питайте большевиків, нащо вони перехрещували українські міста і села на російські? Вони не скажуть. Вони бояться, аби націоналісти не зібрали фондів на рятування українського народу, а самі аж казяться за грішми. Як націоналістичний українець перестерігаю всіх українців, щоб ані цента не дали московським сатрапам. Підтримувати американський уряд, конституцію, помагати Червоному Хрестови, купувати оборонні бонди. Але ніхто з чесних українців хай не важиться підтримувати Гітлера чи Сталіна. Оба вони є аґресорами, однаково ненавидять всі народности, бо самі вийшли з тих націй, яких тепер не визнають.

Сталін і Гітлер однакові. Так само їх агенти. Між українцями націоналістами нема їхніх агентів. Так треба дискутувати в ґазетах, на вулицях чи парках. Московським агентам треба насипати перцю на хвіст, то вони підуть на чотири вітри від українців там, де їм місце.

І. Ш., читач „Свободи",
Ню Йорк, Н. Й.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

подав **Степан Куропась.**

Ще одна українська церква повстала в нашому місті. Тим разом в дільниці Борнсайд. Є в тій українській кольонії православна церква, що служить місцевим громадянам вже кілька десяток літ. Церква ця є мурована з гарною „галею" і з приходством. Це одна з церков, що мала все добрих парохіян і священиків - господарів, бо цента довгу не має, а в касі є гроші.

Та в громаді не всі є православними. Тому від довшого часу йшла мава про це, що треба би ще й католицької церкви.

Таку церкву покликали до життя оо. Василіяне. Вони закупили готовий вже будинок під церкву і вже правляться в новій церкві Богослуження. Посвячення новозаснованої церкви відбулося в неділю, дня 24. серпня при численному здвизі людей зі всіх сторін міста. Нова церква стоїть на 740 Іст 91-ший плейз.

У звязку з повстанням ще одної української церковної громади в Шікаґо треба ствердити, що шікаґовські українці оскільки іде про їхню духовну обслугу, є добре забезпечені, бо обслугує їх тепер вже 6 церков, 4 греко-католицькі й дві православні. Крім цього українці невиразного національного обличчя належать ще до карпато-руських католицьких й православних церков, а є і такі зденаціоналізовані одиниці, що належать до російських цареславних церков або до польських костелів.

Українці купують фарми. На протязі останніх двох років поважне число наших людей переселилося на фарми. Звичайно таке переселення відбувається без жадного розголосу. Щойно по довшому часі, на запити, де дівся такий то громадянин, можна довідатися, що він вже „давно на фармах". Велика більшість українців нашого міста поселюється на фармах стейту Мішиґен. в таких околицях як Савт-Гейвен, Пулман, Бентон Гарбор, Довадзяк, Трі Ріверс. Це піскові землі, звичайно овочеві фарми, або піскові глинки в околиці Трі Ріверс, де вже добре вдається кукурудза, соя і алалфа. В околиці Ловтон біля По-Бо є більша кольонія українців, що плекає ярину, головно цибулю, капусту і мятку, якої уживають до виробу ґуми до жування (мінт). Це добре загосподарені люди, живуть на відлюддю, ніхто до них не заїздить і вони ніде не їдуть. Не заходить до них й українське друковане слово. Цього літа я мав нагоду відвідати всі ці згадані українські фармерські оселі.

Друга ґрупа українців, що переселюється на фарми, ван друє до стейту Вискансин, далеко на північ в околицю міста Торп і Люблина, де живе дуже багато поляків. В Люблині є навіть 376-тий відділ У Н. Союзу, осідок якого є в Люблині або Торпі, залежно від цього, де живе секретар відділу. Є ще окремі фармери українського роду, що закупили фарми в околиці Вотсека 50 миль на північ від Ґрін Бей Висконсин. Наші фармери у великій більшости закупили занедбані дешеві фарми, бо не мали грошей на кращі і працею своїх рук прители їх до доброго втану. Крім Ловтон і Трі-Ріверс, це бідні фармери, яких не можна рівняти з німецькими чи шведськими фармерами, у яких більше землі й всього, що земля зародить. Є й такі фармери в районі Колома, Кольберт Мішіґен, що мають у місті доми, збирають чинші, а на фармі лише віку доживають, плекають городовину і овочі, але більше для спорту ніж на бизнес. Стрічав я й українських фармерів в стейті Айові. Це переважно люди, що довші літа працювали на фармах, а відтак самі винаймили собі фарми і дорobилися великого маєдку. Та в часі депресії, коли кукурудза продавалася по 25 центів, вівці по долярови, а добрі молочні корови по центові від фунта живої ваги, вони понесли великі страти, хоч заховали що могли і дальше ще господарюють вже на своїх фармах. В Айові, Полудневому Вискансин і в Іллинайс наші люди перше землі не купували, бо пересічна 80-акрова фарма коштує тепер пересічно 10 тисяч долярів, а тому 20-25 літ малощо менше. Знову наші люди з собою з України грошей не привезли, бо більшість приїхала до Америки за позичені гроші. Зате німці приїздили з грішми і осідали на родючому чорноземі згаданих 3-х тейтів. Нині це багатирі, яких фармів не можна докупитися. Їхні діти вже нині господарять, а старші господарі живуть з готівки по малих фармерських місточках і становлять поважну ґрупу людей т. зв. фармерів на відпочинку (Рітайред Фармер). Щойно тепер купують українці кращі фарми в Іллинойс і Вискансин. Люди думають про війну і приходять до перекoнання, що земля це найкраща забезпека тяжко запрацьованого гроша. Рівно на захід від Шікаґа, у віддалі 100 миль, в околиці міста Діксон і Ембой, закуповують тепер наші люди фарми. Це дуже урожайні землі, переважно легкий пісковий чорнозем, а подекуди глинка, на яких росте все, спеціяльно добре родить кукурудза і виплачується годівельно-молочарська господарка.

Що найбільше болить наших фармерів? Таке питання завдавав я і діставав відповідь, що найбільшою їх трагедією є діти. Поки діти малі, наші люди мають надію, що підростуть і поможуть на фармі. Та хлопці вже в 20-тім році життя, а дівчата ще скорше покидають рідні фарми й більше їхньою долею не турбуються, хіба, що в рядигоди прийдуть на відвидини, щоби набрати фармерських продуктів.

Чому тікають, питав я, коли німецькі діти перебирають господарку? Та німці мають більші й кращі фарми, то й діти їх держаться.

Загально українські фармери є добрими господарями. Видно порядок в хаті, на подвірю, в полі. І всі є задоволені, що не мусять журитись, що буде завтра, чи буде праця і хліб; бо мають одного і другого доволі.

Американська Католицька Дієцезія в Шікаґо мала в неділю, дня 14. вересня т. зв. „Свято Молитви за Мир".. На найбільшій у місті площі, т. зв. Полі Воякa, зібралося 150,000 людей, які під проводом архієпископа Стріча, наступника кардинала Мунделайна, молилися до Всевишнього, щоби заховав нас у мирі, у такому мирі, який не є накиненим силою меча, але у якому процвитає, свобода віри, думки і у якому є послух владі і визнаються високі моральні засади. У тому торжестві взяло участь 8 єпископів і 40 монсіньорів. Одинацять католицьких шкільних орхестр в одностроях взяли участь в програмі торжества, а 6,000 т. зв. престольних хлопців сформувалося у вид величерного хреста, що у темноті вечора виглядало дуже торжественно.

Архієпископ Стріч у своїй промові підчеркнув, що нації, які хочуть встановити на світі новий лад, зовсім не числяться зі законами природи і Бога. Авторитет не може вдержатися силою тиранії і заперечуванням всього, що поодиноким народам дороге. — Американські і ватиканські прапори були на естраді і по всьому полі, а почесне військова чета, в силі 100 людей з форту Шеріден, 120 з Ґрейт Лейкс і 200 зі стейтової міліції, творили військову депутацію.

ПРОБНА ЕВАКУАЦІЯ НЮ ЙОРКУ.—У місті Покіпсі, Ню Йорк, робив оноді Червоний Хрест проби з евакуацією шпиталів на випадок німецького повітряного рейду на Ню Йорк,

МОНСІНЬОР МІСУРАКА,
папський нунцій до Венесуелі, що недавно переїздждав через Ню Йорк.

DEFENSE BONDS QUIZE

Q. Do the retail stores receive any fee or percentage for the sale of Stamps?

A. No. The retail stores are offering their facilities as patriotic service, just as banks, savings and loan associations, and others are giving their help in the sale of Defense Bonds.

Q. How can I form the thrift habit necessary for me to buy many Defense Bonds, to help the Government?

A. The easiest way is to instruct your employer or banker to hold back a small fraction of your salary or other income. Even 10 cents a day and a dollar on your birthday will mount up in one year to $37.50, the purchase price of a $50 Defense Bond. Bigger savings buy bigger bonds.

NOTE.—To buy Defense Bonds and Stamps, go to nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at retail stores.

НАЙ КРИТИКУЄ ІНТЕРВЕНЦІОНІСТІВ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Сенатор Дж. Най, ізоляціоніст з Північної Дакоти, заявив, що „партія війни" (інтервенціоністи) нарочно хоче скомпромітувати опозицію, тому закидує їй, що вона є „протижидівською". Він також виступив проти Англії, закидаючи їй, що вона не бореться за свободу моря, а за панування на морі.

ТИСЯЧІ ПУСТИННИКІВ.

На незаселенім острівці „Кеф оф Мен", що лежить недалеко острова Мен, коло Анґлії, відпочивають птахи, що перелітають з півночі до теплих країв, або звідтам вертають на північ. У звязку з тим анґлійське тов. опіки над звірятами удержує на тім острівці свою сталу станицю, котрої завданням є доглядати над тим, щоби змучених птахів ніхто не напастував і не вигублював. Станиця удержує сторожа через цілий рік, який сповняє свої обовязки сам один, бо на острові ніхто не мешкає.

Службу в станиці на острові виконував кілька літ один старушок, котрий недавно вмер. Товариство опіки над звірятами, що роздає ту „посаду", оголосило про її опорожнення й одержало близько 1,000 зголошень від осіб, що заявляють, що готові раз на все поселитись на острівці і своєї станиці на острові ніколи не опускати. Це означає, що в анґлії знайшлося коло 1,000 осіб, що бажають втекти від гамору цивілізації і хочуть провадити життя пустинників.

ДЕЩО ПРО СТЕНОГРАФІЮ

Слово „стенографія“—грецьке. Під ним розуміємо тепер скоропис, скорочене письмо. Чехи так і звуть його „письмо стиснуте“. Письмо це дуже важне, головно в купецтві. Справа в тому, що торговельні, купецькі, банкові підприємства вимагають того, щоб як-найскорше залагоджувати справи, щоб дуже скоро відповідати на листи, дуже швидко вести протоколи й т. ін. Звичайним письмом не встигне людина записати скоро всіх думок, висказаних словами. Бож наше звукове письмо вимагає все довшого часу. А тимчасом людська думка скоро пролітає. Висловлена словами, вона не може так швидко вкластися в звичайне письмо. На цьому дуже часто підприємство може потерпіти, коли не дати як-стій відповіді, коли якоїсь думки скоро не вкласти на папір.

Алеж не тільки в купецтві має свою вагу стенографія. Скрізь — і в політиці, і в науці тепер без неї не обійдешся. При помочі стенографії людина може схопити кожне висказане слово, може держати крок за не-аби-яким швидком промовцем. Що сьогодні говорять у парляментах, те миткі стенографи збирають чим-дуж на папір, і вже другої днини ми про це довідуємось із часописів. На судових розправах, де прокуратор і адвокат завзято між собою перебалакуються, годі обійтися без стенографа. Навіть найдовшу промову стенограф своїми короткими значками може перенести на папір рівночасно з живим словом.

А як воно добре знати стенографію письменникові! Приходять думки, голова вбирає їх у слова — алеж як важко скоро їх записати звичайним письмом! Та і в приватному житті як це потрібно нераз кинути скоро на папір думку, що часом прийде до голови! Чи воно нераз і не важко відписувати на листи? Все воноб ліпше було, колиб люди навіть у приватному житті могли послугуватися скорописними значками. Одне слово — стенографія неоцінена річ і кожний повинен би собі її засвоїти.

Минуло вже понад сто літ, як в Англії Айсек Пітман удосконалив стенографію.

∴

Та перші спроби скоротити звичайне письмо бачимо вже в старовинних народів. Вже греки пробували писати не цілі букви, а тільки їх частинки: з цього витворилося згодом дуже багацько значків, які писці між собою сполучували. Римляни знов скорочували вживані частіше слова, повидумували значки на ріжні закінчення, й на цій основі у I. в. до Хр. Тирон видумав першу латинську стенографію. Були це т. зв. „Тиронові ноти“, що незабаром поширилися були по цілій римській державі. Ця перша римська стенографія, відома ще під назвою „нотарія“, знана була вченим, купцям, послугувалися нею навіть деякі цісарі. По урядах були окремі урядовці, нотарії, що писали цим письмом (від цього назва „нотар“, що збереглася досі) урядові акти. Алеж використовували це письмо і в політичному житті. Нотарії були нераз нещастям для промовців, що виловлювали кожне їх слово. Деколи вони навіть перекручували промови, і за це на них спадали кари. Одному з нотаріїв за сфальшування промови, з наказу цісаря Севера (193—211), порозтинали жили на пальцях. Цього скороченого письма („нотарія“) вчили й по школах, і був це дуже тяжкий предмет науки: учні мусіли вбивати собі в голову дуже багацько значків (було їх до 13,000), а це була нелегка річ.

Цим скороченим письмом користувалися і християни за римських часів. Вони записували ним останні слова мучеників і опісля відчитували їх вірним, щоб скріпити їх віру та піднести в них духа. „Тиронові ноти“ перейшли в середньовіччя, зберігалися довго по манастирях і зчасом там завмерли. Згодом по манастирях почали витворювати своє окреме скорочене письмо, повидумувавши всякі знаки на наростки слів та на закінчення. Таке письмо можна часто подибати на середньовічних документах. Ще були спроби скороченого письма, де були знаки на склади (т. зв. „ґротаферрата“) — його вживали до XI. в.

А вже в XII. ст. бачимо в Англії спроби повести розвій стенографії на новий шлях. Воно й не диво, бо Англія край розвинутого парляментаризму, конче потребувала скороченого письма. Ця перша азбука повстала з геометричних первнів: простої лінії, потягнутої в ріжних напрямках, точки, кола та його частин, і її ми звемо „геометричною стенографією“. Незабаром повстали ріжні школи цього геометричного стенографічного письма.

ВОРОГИ ЧИ ПРИЯТЕЛІ?—Вендел Л. Вилкі, як адвокат фільмового промислу, розмовляє приязно зо сенатором Джералдом Найом, але підчас сенатського переслухання в справі фільмової пропаґанди за війну вони зо собою гостро сперечалися.

ПЕРЕХОПЛЕНИЙ ФІЛЬМ. — Сцена з німецького фільму „Війна на сході“, котрий перехопила британська влада й сконфіскувала. Цей фільм німецький уряд думав виставляти в захоплених Німеччиною країнах, щоб настрашити населення. У цій світлині сусіди виносять тіла людей, побитих російськими бомбами. Британці задумують виставити ці фільми своїм людям, щоб показати їм німецьку пропаґанду.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Ювилей „Запорожської Січи“.

В 1916. році зібралася маленька горстка свідомих українців і заснувала Товариство „Запорожська Січ“, як 75. відділ Українського Народного Союзу.

Сама вже назва Товариства „Запорожська Січ“ є відгомоном слави українсько-державницьких великих прадідів, що безупину проливали кров за демократичну українську державу й волю нашого народу, який нині поневолений ворогами. Голос з могил великих лицарів України велів нам назвати наше Товариство цим достойним українським іменем „Запорожської Січи“. І на протязі 25 років, під покровом цього прадідно-українсько-державницького імени скромними силами ми змагалися творити добрі діла для піднесення святого імени України.

Як дійсні сини українського народу, коли тепер на українських землях ллється кров і падуть жертви, ми як члени цього Товариства „Запорожської Січи“ рішили відсвяткувати 25-літний ювилей існування дорогого нам Товариства. Цей святочно-ювілейний день Товариства „Запорожської Січи“ відбудеться дня 28. вересня, ц. р., в Українськім Народнім Домі, при Мартин вулиці.

В день цього ювілею нашого організаційного життя, хочемо в цій так грізній хвилі черпнути свіжих сил до здійснення правдивого воскресення вільної, соборної України. Великі чини вимагають і великих сил, тому Товариство „Запорожської Січи“ має собі за велику честь запросити до святочної участи в цей ювілейний день 28. вересня всі українські організації в Дітройт і поодиноких громадян, щоби належно звеличати це свято і спільно могучою силою прямувати до загоєння кривавих ран страждаючого сьогодні українського народу.

За Ювілейний Комітет Товариства „Запорожської Січи“:

Михайло Присташ.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У неділю, 7. вересня 1941., в годині 4:30 пополудні, помер по довгій недузі в General Hospital в Elizabeth, N. J., член Тов. ім. Івана Франка, від. 306. У. Н. Союзу в Linden, N. J.

ІВАН МАШЛІЙ.

Покійний прожив 54 роки. Походив зо села Черче, повіт Рогатин, Західня Україна. Прийшов до 306. від. з переступним листом в марті 1925. Був добрим членом і предсідником і брав участь у Союзових справах.

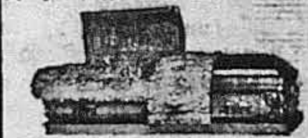
Оставив у смутку жену Катерину і 3 дочки: Анну, Миру і Олену, що всі є членами Союзу. Його смерть з болем серця відчули Іван, Влодко й Стефка, котрим небіжчик був вітчимом і їх виховав з маленьких, та шваґер Іван Ошуст.

Похорон відбувся в середу, 10. вересня 1941. до укр. кат. церкви св. Володимира в Елізабет. Відпровадили Покійного Івана на вічний спочинок члени Тов. ім. Івана Франка, кревні й знайомі.

Нехай прибрана земля Вашингтона буде Йому пером!

А. Андріяців, секр.

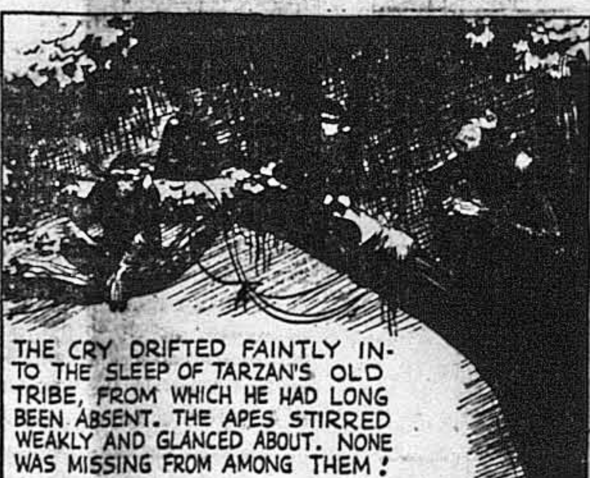
ТАРЗАН, ч. 405. Фатальна помилка.

Тарзан переглянув довкруги ситуацію. В ній знаходив тільки одну одніську можливість. Нагло його уста розкрились і він видав сильний крик.

Бутавці думали, що це він кричить, щоб їх залякати. Фактично він з цілої сили кликав собі малпів на поміч.

Крик цей прошив глибоко нетри і дійшов до вух малпячого племени, яке колись покинув Тарзан. Малпи поглянули довкруги.

Ні одна малпа не була відсутна. Всі були тут. „Це з чужого племени“, заговорили вони і додали: „Ми мусимо відгукнутись“.